

Rapport: Partiernas sympatikapital, riksdagsvalet 2018

Nedan presenteras partiernas samlade sympatikapital (maximal elektoral potential) som bygger på frågor om väljarnas bästa parti, näst bästa parti samt hur övertygad anhängare man anser sig vara av sitt bästa parti. Resultatet ger en indikation på hur mycket ett parti kan nå i väljarstöd om de skulle lyckas övertyga alla första- och andrahandssympatisörer att rösta på partiet.

Summan av andelen bästa- och näst bästa parti representerar alltså den maximala utväxlingen av ett partis sympatikapital. Mer om sympatikapital finns att läsa i SOM-institutets forskarantologi Sprickor i fasaden som bygger på den nationella SOM-undersökningen från 2017 (https://som.gu.se/digitalAssets/1693/1693442_sprickor-i-fasaden.pdf).

Sammanfattning

- *Undersökningen visar att Moderaterna är det parti med störst sympatikapital, följt av Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna. Lägst sympatikapital av riksdagspartierna har Miljöpartiet och Kristdemokraterna.*
- *Jämfört med SOM-undersökningen 2017 har Socialdemokraterna tappat tydligt i sympatikapital samtidigt som man fortsatt är det parti flest anger som bästa parti. Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna har alla ökat i sympatikapital senaste året medan Liberalerna, Miljöpartiet och Feministiskt initiativ ligger på liknande nivåer som 2017.*
- *Kombinationen av första- och andrahandssympatier är bland annat intressant eftersom det kan ge en föraning om kommande väljarströmmar mellan partier. Resultatet här visar att Moderaterna och Sverigedemokraternas väljare i stor utsträckning gillar varandra. Bland de som anser att Moderaterna är det bästa partiet är det en större andel som anser att Sverigedemokraterna är näst bästa parti i förhållande till Kristdemokraterna och Centerpartiet.*
- *En regering med någon form av samarbete mellan Moderaterna och Sverigedemokraterna känns inte helt otänkbart utifrån hur resultaten ser ut. Utifrån väljarnas syn på Sverigedemokraterna skulle det däremot innebära stora svårigheter för både Liberalerna och Centerpartiet att stödja en sådan regering. Sverigedemokraterna har jämförelsevis mycket låga andrahandssympatier från alla andra partier än från just de som har Moderaterna som bästa parti.*
- *Sverigedemokraterna har en tydlig majoritet av sitt näst bästa parti hos ett alliansparti medan endast 11 % av de som angett Sverigedemokraterna som sitt bästa parti har ett rödgrönt parti som andrahandsval.*
- *Undersökningen visar även att Centerpartiets och Miljöpartiets väljare gillar varandra i ganska stor utsträckning – var fjärde av de som anser att Miljöpartiet är bästa partiet anser att Centerpartiet är näst bäst.*
- *Resultatet av hur övertygade de olika partiernas väljare är visar att Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna är de partier med högst andel mycket övertygade väljare. Trots att Sverigedemokraterna ökat snabbt i opinionen under de senaste åren är det 79 procent som anser sig vara mycket/ganska övertygade väljare vilket är en större andel än både Liberalerna och Centerpartiet.*
- *Lägst andel mycket övertygade väljare har Centerpartiet där 16 % uppger att de är mycket övertygade. Partiet är även det parti där flest som svarar "Nej" på frågan om de är övertygade anhängare. Var tredje av de som anser att Centerpartiet är det bästa partiet är inte övertygade anhängare av partiet vilket innebär att Centerpartiet i stor utsträckning är beroende av att de som har partiet som sitt bästa parti utan att de ser sig som anhängare också sen röstar på partiet.*

Om undersökningen

Undersökningen genomfördes i Novus Sverigepanel med 2118 intervjuer på ett riksrepresentativt slumpmässigt urval på åldern 18 - 79 år den 2 – 14 augusti 2018.

Undersökningen har genomförts på Novus eget initiativ men bygger helt och hållet på SOM-institutets modell för att ta reda på att partis samlade sympatikapital. Vi jämför resultatet från denna undersökning med resultatet från SOM-undersökningen hösten 2017 samt 2015. För äldre referenser (1993 och framåt) hänvisar vi till SOM-institutet.

Kontakta Novus vid osäkerhet på hur en siffra ska tolkas.

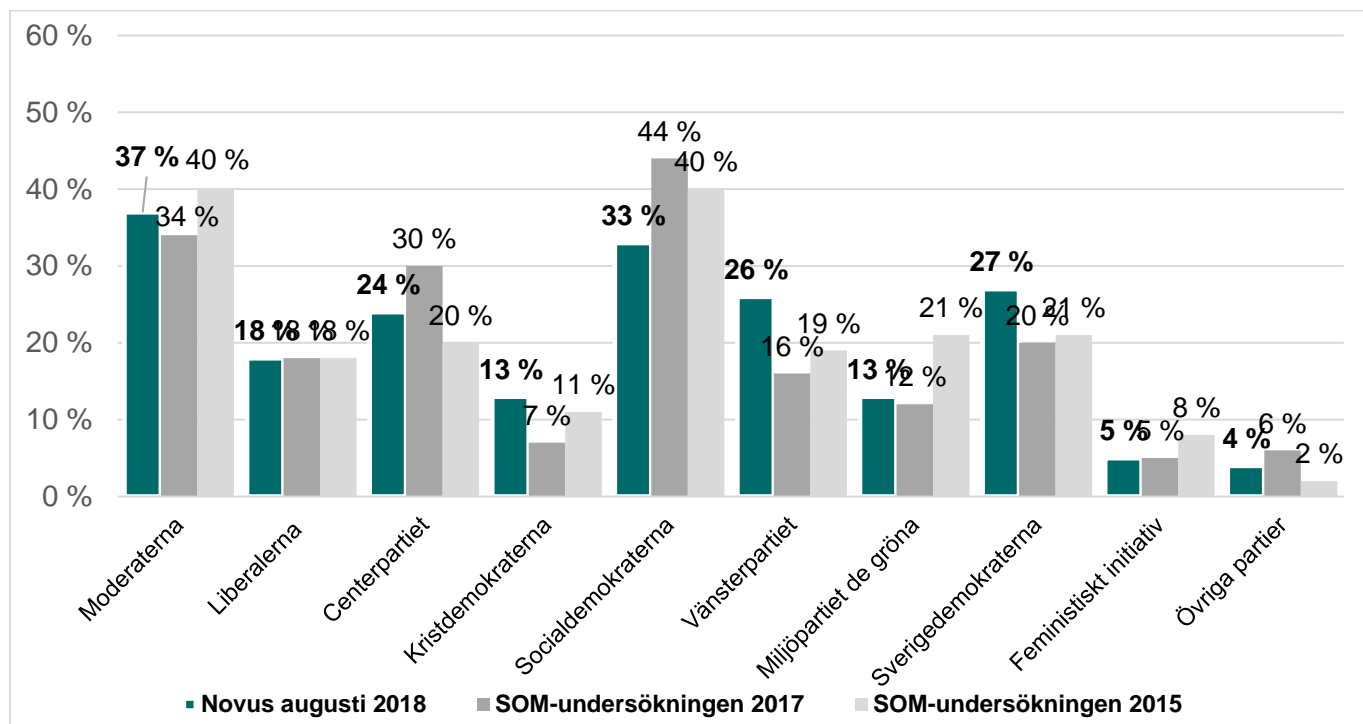
Partiernas sympatikapital 2018

	Bästa + näst bästa parti	Bästa parti	Näst bästa parti
Moderaterna	37 %	17 %	20 %
Socialdemokraterna	33 %	21 %	12 %
Sverigedemokraterna	27 %	19 %	8 %
Vänsterpartiet	26 %	12 %	14 %
Centerpartiet	24 %	11 %	13 %
Liberalerna	18 %	7 %	11 %
Kristdemokraterna	13 %	4 %	9 %
Miljöpartiet	13 %	5 %	8 %
Feministiskt initiativ	5 %	2 %	3 %
Annat parti	4 %	2 %	2 %

Frågor: "Vilket parti tycker du bäst om idag?" och "Vilket parti tycker du näst bäst om idag?". Det parti man uppgett på "bästa parti" visas ej på frågan om "näst bästa parti". Respondenter som inte uppgett både ett parti på frågan om bästa parti och på frågan om näst bästa parti har exkluderats från resultatredovisningen.

Resultatet av undersökningen visar att Moderaterna är det parti med det största sympatikapitalet (37%), följd av Socialdemokraterna (33%), Sverigedemokraterna (27%), Vänsterpartiet (26%), Centerpartiet (24%), Liberalerna (18%), Kristdemokraterna och Miljöpartiet (13%) och Feministiskt initiativ (5%).

Sett till frågan om bästa parti är Socialdemokraterna det parti som flest anger följt av Sverigedemokraterna och Moderaterna. Moderaterna har dock en tydligt högre andel som anger dem som näst bästa parti jämfört med Socialdemokraterna. Sverigedemokraterna har en mycket låg andel som anger dem som näst bästa parti. Miljöpartiet var det parti med störst andel andrahandssympatisörer i SOM-undersökningen 2011 och 2013 men har backat betydligt som väljarnas andrahandsalternativ vilket återspeglas i deras tillbakagång i opinionen de senaste åren.

Partiernas sympatikapital 2015, 2017, 2018

Frågor: Sammanslagning av frågorna "Vilket parti tycker du bäst om idag?" och "Vilket parti tycker du näst bäst om idag?". Det parti man uppgett på "bästa parti" visas ej på frågan om "näst bästa parti". Respondenter som inte uppgett både ett parti på frågan om bästa parti och på frågan om näst bästa parti har exkluderats från resultatredovisningen.

Jämfört med SOM-undersökningen hösten 2017 är den största förändringen nedgången för Socialdemokraterna som tappar stort i sympatikapital. Man är fortsatt det parti som flest anger som bästa parti men kommer först på fjärde plats som väljarnas näst bästa parti. Även Centerpartiet har tappat i sympatikapital jämfört med 2017.

Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna har alla ökat i sympatikapital det senaste året medan Liberalerna, Miljöpartiet och Feministiskt initiativ ligger på liknande nivåer som 2017.

Med utgångspunkt i partiernas opinionsläge idag ger det här en indikation på hur mycket potentiella väljare det finns att hämta inför valet. Moderaterna har i Novus väljarbarometer för augusti 2018 ett väljarstöd på 18,1% vilket är en bra bit från sympatikapitalet på 37%. Socialdemokraterna däremot ligger i nuläget närmre sitt sympatikapital sett till dagens opinionsläge (24,3%). Både Kristdemokraterna och Miljöpartiet har rört sig nära 4%-spärren i opinionsundersökningarna denna mandatperiod och har i den här undersökningen båda ett sympatikapital på 13%.

Partisympatisörernas andrahandsalternativ

Kombinationen av första- och andrahandssympatier är bland annat intressant eftersom det kan ge en förning om kommande väljarströmmar mellan partier. Vart går väljarna när de börjar se sig om efter ett nytt bästa parti? Analyser från SOM-institutet har visat att det är just till sitt näst bästa man tendera att vända sig när man byter parti.

I tabellen nedan presenteras hur fördelningen över näst bästa parti ser ut för respektive parti. Den visar alltså vart ett partis väljare kan tänkas ta vägen om de bestämmer sig för att överge sitt bästa parti. Förutom det visar också resultatet av den här analysen hur nära varandra de olika partiernas väljare faktiskt står.

Tabell: Partisympatisörernas andrahandsalternativ

	<i>M</i>	<i>L</i>	<i>C</i>	<i>KD</i>	<i>S</i>	<i>V</i>	<i>MP</i>	<i>SD</i>	<i>FI</i>	<i>Övr.</i>	<i>%</i>
Moderaterna	-	27 %	22 %	16 %	5 %	1 %	1 %	26 %	0 %	1 %	100 %
Liberalerna	44 %	-	35 %	3 %	10 %	2 %	2 %	3 %	0 %	0 %	100 %
Centerpartiet	24 %	34 %	-	7 %	15 %	4 %	15 %	1 %	1 %	0 %	100 %
Kristdemokraterna	51 %	15 %	22 %	-	6 %	0 %	1 %	6 %	0 %	0 %	100 %
Socialdemokraterna	8 %	6 %	17 %	1 %	-	47 %	13 %	8 %	1 %	0 %	100 %
Vänsterpartiet	0 %	4 %	3 %	3 %	48 %	-	20 %	1 %	20 %	2 %	100 %
Miljöpartiet	2 %	2 %	24 %	1 %	30 %	30 %	-	0 %	11 %	0 %	100 %
Sverigedemokraterna	50 %	4 %	3 %	22 %	7 %	4 %	0 %	-	0 %	10 %	100 %
Feministiskt initiativ	4 %	0 %	0 %	0 %	22 %	47 %	27 %	0 %	-	0 %	100 %
Övriga partier	17 %	7 %	3 %	4 %	3 %	0 %	9 %	57 %	0 %	-	100 %

Tabellkommentar: Tabellen läses radvis och presenteras hur stor andel som angett de olika partierna som näst bästa parti. Exempelvis: Av de som angett Moderaterna som bästa parti är det 27% som uppger Liberalerna som näst bästa parti och av de som angett Sverigedemokraterna som bästa parti är det 50% som anger Moderaterna som näst bästa parti.

Överlag är det de närliggande partierna i partisystemet som får störst andel andrahandsympatier men det finns vissa intressanta aspekter här som är värda att belysa.

En av dem är det faktum att Moderaternas och Sverigedemokraternas väljare i stor utsträckning gillar varandras partier. Av Moderaternas väljare är det cirka var fjärde (26%) som anger Sverigedemokraterna som sitt näst bästa parti. Det är en större andel än de som anger allianspartierna Centerpartiet (22%) och Kristdemokraterna (15%). Tittar man istället på hur de som har Sverigedemokraterna som sitt bästa parti har varannan svarat Moderaterna (50%) som sitt näst bästa parti följt av Kristdemokraterna (22%). Att Moderaterna och Sverigedemokraternas väljare har närmast sig varandra har till stor del sin förklaring i de positioneringarna som skett från Moderaternas sida gällande migrationspolitiken samt ställningstagande i ett eventuellt samarbete med Sverigedemokraterna. Resultatet av den här undersökningen visar att det finns förutsättningar för fortsatta väljarströmningar mellan dessa två partier.

Den andra intressanta iakttagelsen utifrån resultaten av undersökningen handlar om Centerpartiet och Miljöpartiet. Det är två partier som i den politiska debatten ofta ställs mot varandra och som inte särskilt ofta visar varandra någon uppskattning. Det är däremot tydligt att deras väljarna gillar varandras partier i ganska stor utsträckning. Av de som har Centerpartiet som sitt bästa parti uppger 15 procent Miljöpartiet som sitt näst bästa parti, vilket är en större andel än de som uppger Kristdemokraterna som sitt andrahandsval. Lika stor andel av Centerpartisterna har Socialdemokraterna och Miljöpartiet som sitt näst bästa parti.

Vänder man på det och utgår från Miljöpartiet är det en ännu större andel som har Centerpartiet som sitt näst bästa parti – var fjärde av de som angett Miljöpartiet som sitt bästa parti anser att Centerpartiet är näst bäst. Det är fortfarande en större andel som anger både Socialdemokraterna (30%) och Vänsterpartiet (30%) men bland Allianspartierna är det klart Centerpartiet som flest Miljöpartister gillar. Här är det med största säkerhet miljöfrågan som gör att partierna gillar varandra.

I tider av spekulationer av olika regeringsalternativ är en undersökning som denna lite extra intressant. En regering med någon form av samarbete mellan Moderaterna och Sverigedemokraterna känns inte helt otänkbart utifrån hur resultaten ser ut. Utifrån väljarnas syn på Sverigedemokraterna skulle det däremot innebära stora svårigheter för både Liberalerna och Centerpartiet att stödja en sådan regering. Sverigedemokraterna har jämförelsevis mycket låga andrahandssympatier från alla andra partier än från just de som har Moderaterna som bästa parti.

Nedan finns även redovisat hur stor andel av andrahandssympatierna som tilldelas de olika blocken.

	<i>Rödgröna</i>	<i>Alliansen</i>	<i>Sverigedemokraterna</i>
<i>Moderaterna</i>	7 %	65 %	26 %
<i>Liberalerna</i>	14 %	82 %	3 %
<i>Centerpartiet</i>	34 %	64 %	1 %
<i>Kristdemokraterna</i>	6 %	88 %	6 %
<i>Socialdemokraterna</i>	67 %	32 %	8 %
<i>Vänsterpartiet</i>	68 %	10 %	1 %
<i>Miljöpartiet</i>	60 %	29 %	0 %
<i>Sverigedemokraterna</i>	11 %	78 %	-
<i>Feministiskt initiativ</i>	96 %	4 %	0 %
<i>Övriga partier</i>	12 %	31 %	57 %

Tabellkommentar: Tabellen läses radvis och presenteras hur stor andel som angett de olika blocken som något av sitt näst bästa parti. Exempelvis: Av de som angett Moderaterna som bästa parti är det 7% som uppger något av de rödgröna partierna som näst bästa parti och av de som angett Sverigedemokraterna som bästa parti är det 78% som angett något av Allianspartierna som sitt näst bästa parti.

Resultatet visar att de som har Liberalerna eller Centerpartiet som sitt bästa parti i större utsträckning svarar något rödgröna partierna som sitt näst bästa parti jämfört med Moderaterna och Kristdemokraterna. Av de som har Socialdemokraterna som sitt bästa parti svarar nästan var tredje (32%) ett alliansparti som sitt näst bästa parti. Bland de som angett Miljöpartiet är motsvarande 29 %. Sverigedemokraterna har en tydlig majoritet av sitt näst bästa parti hos ett alliansparti medan endast 11 % av de som angett Sverigedemokraterna som sitt bästa parti har ett rödgrönt parti som andrahandsval.

Hur trogna är väljarna sitt bästa parti?

Den tredje och sista aspekten av andrahandssympatier är frågan om hur övertygad anhängare man är av det parti som man anser vara bäst.

	<i>Mycket övertygad</i>	<i>Ganska övertygad</i>	<i>Nej</i>
<i>Moderaterna</i>	33 %	49 %	18 %
<i>Liberalerna</i>	22 %	49 %	29 %
<i>Centerpartiet</i>	16 %	52 %	32 %
<i>Kristdemokraterna</i>	30 %	52 %	18 %
<i>Socialdemokraterna</i>	45 %	41 %	14 %
<i>Vänsterpartiet</i>	33 %	51 %	16 %
<i>Miljöpartiet</i>	24 %	58 %	18 %
<i>Sverigedemokraterna</i>	44 %	35 %	21 %
<i>Feministiskt initiativ</i>	36 %	39 %	25 %

Fråga: "Anser du dig vara en övertygad anhängare av detta parti?" Man har fått svara för det parti man valt som bästa parti.

Summan av "mycket övertygad" och "ganska övertygad" kan anses representera partiets kärnväljare. Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna är de partier med störst andel mycket övertygade väljare. Slår man ihop mycket övertygad + ganska övertygad hamnar även då Socialdemokraterna i topp (86%) följt av Vänsterpartiet (84%) och Moderaterna (82%) samt Miljöpartiet (82%).

Trots att Sverigedemokraterna är ett parti som ökat snabbt i opinionen under de senaste åren är det 79 % som anser sig vara övertygade väljare vilket är en större andel än både Liberalerna och Centerpartiet.

Lägst andel mycket övertygade väljare har Centerpartiet där 16 % uppger att de är mycket övertygade. Partiet är även det parti där flest som svarar "Nej" på frågan om de är övertygade anhängare. Var tredje av de som anser att Centerpartiet är det bästa partiet är inte övertygade anhängare av partiet vilket innebär att Centerpartiet i stor utsträckning är beroende av att de som har partiet som sitt bästa parti utan att de ser sig som anhängare också sen röstar på partiet.

Det förändrade väljarbeteendet innebär förändrade premisser och nya utmaningar för partierna när det gäller att locka väljare – och att sen behålla dem. Väljarrörligheten i Sverige mellan partier blir allt större och dessutom tenderar en allt större grupp väljare bestämma sig senare för vad de ska rösta på. En av anledningarna till den ökade rörligheten är att klassröstningen minskat samtidigt som känslan av anhängarkap till specifika partier försvagats bland väljare. Unga, högutbildade och de som inte har en stark partiidentifikation är väljargrupper som tenderar att bestämma sig sent för vilket parti de ska lägga sin röst på – även om valundersökningar visar att en stor andel byter parti inom blocken. Hur detta kommer stå sig i valet 2018 blir intressant att följa med tanke på det osäkra parlamentariska läge och en blockpolitik som ser ut att så inför en uppluckring.

För mer information om undersökningen kontakta:

Liza Pettersson
liza.pettersson@novus.se
073-7644320